

İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ ve ETİK KURUL YÖNERGESİ

Amaç

Madde 1- Bu Yönergenin amacı; İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi mensupları ve akademik ve idari birimlerinin eğitim ve öğretim faaliyetleri, hizmet faaliyetleri ile toplum ve paydaşlarıyla ilişkilerinde etik değerlendirilmelere ilişkin ilke ve kuralları belirlemek, İzmir Kâtip Çelebi Üniversite'sinde etik çalışma ortamının oluşmasına katkıda bulunmak, bu amaçla oluşturulacak Etik Kurulun yapısını, görevlerini ve uygulama esaslarını düzenlemektir.

Yasal Dayanak

Madde 2- Bu Yönerge, 2547 sayılı Kanununun 14. maddesine ve Yükseköğretim Kurumları Etik Davranış İlkeleri'ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 4 – Bu Yönerge;

- a)Üniversitenin akademik ve idari kadrolarında bulunan çalışanlarının akademik ve hizmet etiğini ilgilendiren eylemlerini,
- b)Üniversitede eğitim ve öğretim süreçlerinde ortaya çıkan etik sorunları,
- c)Üniversitenin topluma hizmet ve toplumsal sorumluluklarının söz konusu olduğu durumlarda ortaya çıkan etik konuları,
- ç)Üniversitenin paydaşlarıyla ilişkilerinde ortaya çıkan etik sorunları,
- d)Üniversitenin farklı birimleri ve çalışanları arasındaki ilişkilerde ortaya çıkan etik sorunları,
- e)Etik Kurul'un yapısı, görevleri ve çalışma biçimini,
- f)Etik Kurul'a başvuru ve etik değerlendirme süreçlerine ilişkin konuları kapsar.

Tanımlar

Madde 5 – Bu Yönergede geçen;

- a) Üniversite: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi'ni,
- b) Rektör: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Rektörü'nü,
- c) Senato: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Senatosu'nu,
- ç) Etik Kurul: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Etik Kurulu'nu,
- d)Üniversite Birimleri: Üniversiteye bağlı enstitüleri, fakülteleri, yüksekokulları, araştırma ve uygulama merkezlerini, idari birimleri, sosyal, kültürel ve sportif merkezleri ve Teknoloji Geliştirme Bölgesini,
- e)Üniversite Mensupları: Üniversite ve bağlı birimlerde çalışmakta olan akademik ve idari personel ile öğrencileri,

f)Paydaşlar: Üniversitenin görevleri ve faaliyetleri bakımından bağlantıda bulunan iç ve dış gerçek ve tüzel kişileri,

g)Etik İlke ve Kurallar: Ulusal ve uluslararası anlayış ve bildirgeler çerçevesinde yer alan etik ilke ve kuralları,

ğ)Uzman Etik Kurullar: Tıp, ilaç, hayvan araştırmaları ve benzeri konularda etik değerlendirmeler yapan ve görüş veren uzman etik kurulları,

h)Kasıtlı Etik İhlal: Akademik ve bilimsel bir kurumun görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde bilimsel ve sanatsal araştırma, bilimsel ve sanatsal yayın, bilimsel ve sanatsal değerlendirme, eğitim-öğretim, hizmet faaliyetleri ve yöneticilik faaliyetlerini yürütürken etik ilke ve değerlere uymayan kasıtlı eylem ve davranışlar ile tüm üniversite mensupları, öğrenciler, toplum ve paydaşlarla ilişkilerde etik ilke ve değerlere uymayan kasıtlı eylem ve davranışları,

ı) Etik Özensizlik: Akademik ve bilimsel bir kurumun görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde bilimsel ve sanatsal araştırma, bilimsel ve sanatsal yayın, bilimsel ve sanatsal değerlendirme, eğitim-öğretim, hizmet faaliyetleri ve yöneticilik faaliyetlerini yürütürken tüm üniversite mensupları, öğrenciler, toplum ve paydaşlarla ilişkilerde etik ilke ve kurallara uymada özensizlik gösteren eylem ve davranışları, sorumlu olunan bilgisizlik, deneyimsizlik, dikkatsizlik sonucu olan taksire dayalı fakat kasıtlı olmayan eylem ve davranışları,

i)Etik Kurul Çözüm Önerisi: Akademik ve bilimsel bir kurumun görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde bilimsel ve sanatsal araştırma, bilimsel ve sanatsal yayın, bilimsel ve sanatsal değerlendirme, eğitim-öğretim, hizmet faaliyetleri ve yöneticilik faaliyetlerini yürütürken tüm üniversite mensupları, öğrenciler, toplum ve paydaşlarla ilişkilerde yaşadıkları etik problemlerin çözümü için etik kurula yaptıkları başvuru sonucu kurulun sunduğu çözüm önerisini,

ifade eder.

Üniversitenin Temel Etik İlke ve Değerleri

Madde 6 - Üniversite, üniversite yaşamının ve akademik faaliyetin evrensel etik ilke ve değerlerini benimser ve gözetir. Dürüstlük, insan onuruna, emeğine ve özerkliğine saygı, nezaket, adalet, eşitlik, akademik özgürlük ve özerklik, sorumluluk ve hesap verebilirlik, güven, gerekli ilgiyi gösterme, güvenilirlik, doğruluk, nesnellik, açıklık, özeleştirme, temel hak ve özgürlüklerin korunması ve güçlendirilmesi, çevreye, doğaya ve canlı haklarına duyarlılık bu değerlerin temelini oluşturur. Bu değerlerin, bilim, sanat, araştırma, yayın, eğitim-öğretim, hizmet ve toplum ve paydaşlarla ilişkilerde tüm Üniversite mensuplarınca sahiplenilerek yüceltileceği öngörülür. Söz konusu temel etik değerler, Üniversite mensuplarının eylemlerinin etik bakışla değerlendirilmesinde esas ölçütü oluşturur. Üniversite mensupları söz konusu temel etik değerler doğrultusunda üniversite yaşamı içinde yer alacaklarına dair EK 1 etik beyannameyi imzalarlar.

Temel Etik İlke ve Değerler:

(1) Akademik özgürlük ve özerklik: Akademik özgürlük, akademisyenlerin tek tek ya da toplu halde bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma, belgeleme, üretme, öğretme, anlatma ve yazma yoluyla edinmelerinde, geliştirmelerinde ve iletmelerinde hür olmalarıdır. Akademik özerklik ise yükseköğretim kurumlarının akademik işleyişlerine ilişkin kararlar almada; eğitim, araştırma, topluma hizmet, uluslararası ilişkiler ve diğer ilgili faaliyetlerde; kendi politikalarını oluşturmada devlet ve toplumun tüm diğer güçleri karşısındaki bağımsızlıklarıdır.

(2) Akademik dürüstlük: Toplumun bilime ve bilim insanına güvenini sağlayan, akademik çevrelerde uyulması gereken etik ilke ve standartlara uygun davranmak; her türlü akademik etkinlikte açık ve sorumlu davranmaktır.

(3) Sorumluluk ve hesap verebilirlik: Sorumluluk, yükseköğretim kurumlan mensuplarının her türlü bilimsel ve akademik davranış ve faaliyetleri ile üstlendikleri görevleri gerekli nitelik ve nicelikte yerine getirmeleri, ülkenin ve yükseköğretim kurumunun kaynaklarını en verimli şekilde kullanmalarıdır. Hesap verebilirlik ise bir işi, bir görevi gerçekleştirmek için kendilerine emanet edilen kamusal ya da özel kaynakları kullanan yükseköğretim kurumlan mensuplarının, kaynakları emanet edenlere, kaynakların kullanımı ve görevin nasıl ve ne oranda yerine getirildiği konusunda açıklamada bulunma, şeffaf olma zorunluluğudur.

(4) Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve güçlendirilmesi: Yükseköğretim kurumlarının kendi mensupları ile birlikte toplumun tüm fertlerinin temel hak ve özgürlüklerini koruması ve desteklemesi esastır.

(5) Başkalarına saygı: Yükseköğretim kurumlan mensuplarının bireylerin farklılıklarına saygı duyması, değer vermesi, ayrımcılık ve taciz gibi davranışlara izin vermemesi; meslektaşlar, çalışanlar, öğrenciler, paydaşlar ve üniversite dışı birimler ve şahıslara saygı ve nezaketle muamelede bulunması ve ilişki içerisinde olunan tüm şahısların onur ve kişiliklerini dikkate almasıdır.

(6) Akademik liyakat: Yükseköğretim kurumlan mensuplarının bir işe veya göreve aday olmaları durumunda yetenekleri, nitelikleri, deneyimleri değerlendirilerek işin veya görevin gerektirdiği standartlar temelinde seçilmesi ve görevlendirilmesidir.

1) Öğretim Elemanlarının Meslektaşlarına Karşı Sorumlu Olduğu Etik İlkeler:

(a) İster akademik ister idari sıfatla olsun, meslektaşlarına karşı âdil ve saygılı davranmak.

(b) Meslektaşlarının akademik hak ve özgürlüklerini savunmak.

(c) Meslektaşlarının çalışmaları hakkındaki profesyonel görüşlerini veya değerlendirmelerini sunarken âdil, yansız ve tarafsız olmak; meslektaşları hakkında bilerek yanlış ve art niyetli açıklamalarda bulunmamak.

(ç) Yasal olarak zorunlu olmadıkça meslektaşları hakkında edindiği gizli veya kişisel bilgileri açıklamamak.

(d) Meslektaşlarının meslekî gelişimine yardımcı olmak.

(e) Meslektaşlarına karşı ırk, dil, din, yaş, cinsiyet, etnik köken, engellilik gibi sebepler ya da siyasî, keyfi ve kişisel nedenlerle ayrımcılık yapmamak

(f) Meslektaşlarının meslekî hak ve yetkilerini kullanmalarını ve görevlerini yerine getirmelerini keyfi olarak engellemek.

(g) Meslektaşlarının meslekî kararlarını etkilemek için baskı ya da zorlamalarda bulunmamak.

2) Öğretim Elemanlarının Kendi Bilim Alanlarına Karşı Sorumlu Olduğu Etik İlkeler:

(a) Akademik alanında kendini sürekli geliştirmek.

(b) Tüm bilimsel çabalarında akademik dürüstlüğünü korumak.

(c) Diğer bilim alanlarını karalamamak, küçümsememek.

(ç) Meslekî görevlere başvurularda yanıltıcı açıklamalarda ve meslekî nitelikleri ile ilgili yanlış bildirimlerde bulunmamak ya da yeterliliği ve niteliğiyle ilgili gerçekleri kasıtlı olarak gizlememek.

(d) Meslekî kararını ve davranışını değiştirebilecek ya da etkileyebilecek herhangi bir ödülü, hediye veya bağışı kabul etmemek.

(e) Uzmanlık alanına girmeyen konularda hakemlik, proje araştırmacılığı, bilirkişilik; sınav, tez, atama veya yükseltme jürisi üyeliği yapmamak.

(f) Kendisiyle "çıkar ilişkisi" veya "çıkar çatışması" bulunan kişilerle ilgili atama, yükseltme ve değerlendirme jürilerinde görev almamak, hakemlik yapmamak, bilirkişilik görevi üstlenmemek.

3) Öğretim Elemanlarının Üniversiteye Karşı Sorumlu Olduğu Etik İlkeler:

(a) Üniversite içinde çeşitli düzeydeki komite, komisyon, çalışma grubu, kurul veya görevlendirmelerde yönetim faaliyetlerine katılmak.

(b) Kurum dışında, üniversitedeki görev ve sorumluluklarıyla bağdaşmayan profesyonel etkinliklerle meşgul olmamak.

(c) Yükseköğretim kurumları mensuplarına karşı saygıyla ve hakkaniyetle davranmak, onları kişisel kazanç ve özel işleri için kullanmamak, sözlü veya fiziksel olarak taciz etmemek.

(ç) Üniversitenin malî kaynaklarını dürüstçe ve amacına uygun kullanmak.

(d) Kurumsal ve meslekî konumunu kişisel çıkar sağlamak için kullanmamak.

4) Öğretim Elemanlarının Öğrencilere Karşı Sorumlu Olduğu Etik İlkeler:

(a) Öğrencileri araştırma, sorgulama ve öğrenmeye teşvik edici ve cesaretlendirici bir ortam hazırlamak.

(b) Öğrencileri mesleğin ya da disiplinin temel değer ve ilkelerini öğrenmeye, fikirlerini serbestçe ifade etmeye ve bağımsız düşünmeye teşvik etmek.

(c) Öğrencilerin çalışmalarını ve performanslarını âdil-tarafsız ve dürüst olarak değerlendirmek, değerlendirmeleriyle öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlamak, zamanında ve yapıcı geri bildirimler vermek.

(ç) Öğrencilerin çalışmalarını ve sınavlarını zamanında değerlendirmek ve duyurmak.

(d) Öğrencilerin öğrenme özgürlüklerini korumak, öğrenme haklarına zarar verecek uygulamalara izin vermemek.

(e) Öğrencilerin derslerle ilgili değerlendirmelerini dikkate almak.

(f) Yasal olarak açıklanması gerekenler dışında, öğrencilerin özel-kişisel bilgilerine saygı göstermek, bu bilgileri gizli tutmak.

(g) Kişisel çıkarları için öğrencileri istismar etmemek.

(ğ) Öğrencilere referans verirken âdil ve nesnel davranmak.

(h) Öğrencilerle arasında, profesyonellik sınırlarını aşacak ölçüde kişisel yakınlık ve ilişkilere izin vermemek, tüm öğrencilere eşit davranmak.

(ı) Her türlü tacizi, istismar ve şiddeti, baskıcı, aşağılayıcı, rahatsız edici davranışları hiçbir biçimde tasvip etmemek, görmezden gelmemek ve buna göre davranmak.

(i) Öğretim verdiği alanda, öğrencilerin güncel ve kaliteli eğitim alabilmesi için araştırmalar yaparak uzmanlığını sürekli geliştirmek.

(j) Öğrencilerin farklı yeteneklere ve özelliklere sahip olduklarını kabul etmek ve her bir öğrencinin entelektüel ve kişisel gelişimine katkıda bulunmaya çalışmak.

(k) Öğrencilerin yüksek meslekî etik değerlerle yetişmeleri ve çok yönlü gelişmeleri için davranışları ile örnek olmak.

(j) Öğrencilerin birbirlerine ve öğretim elemanlarına karşı saygı duymalarını teşvik etmek.

(m) Öğrencileri, öğrenmelerine engel ya da sağlıklarına ve güvenliklerine zararlı olacak ortamlardan korumaya özen göstermek.

- (n) Öğrencilerden herhangi bir hediye kabul etmemek.
(o) Kendi kitabını ya da benzeri yazılı veya görsel çalışmasını satın almaya zorlamamak; tezi, notu veya puanı baskı aracı olarak kullanmamak.

5) Öğretim elemanlarının topluma karşı sorumlulukları

- (a) Toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve entelektüel kapasitesinin geliştirilmesinde, topluma hizmette etkin bir rol oynamak için çaba harcamak.
(b) Topluma yönelik açıklamalarında bilimsel bulgular ile kişisel görüşlerini birbirinden ayırt etmek.
(c) Herhangi bir idari konu ile ilgili beyanda bulunduğu, kendi görüşleri ile üniversitenin kurumsal görüşleri arasında ayırım yapmada dikkatli davranmak.
(ç) Ülkenin bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlere ilerlemesini ve gelişmesini ilgilendiren sorunlarını öğretim ve araştırma konusu yapmak, sonuçlarını toplumun yararına sunmak, düşünce ve önerilerini toplumla paylaşmak.

6) Öğretim Elemanlarının Eğitim Ve Öğretimle İlgili Sorumlulukları

- (a) Derslerini, yetkili kurulların onayladığı program içeriğine uygun olarak vermek.
(b) Öğrencilerin derslerden aldıkları değerlendirme ve notlarını, mahkeme kararı ve öğrencinin yazılı izni olmadıkça üçüncü kişilere açıklamamak.
(c) İlke olarak ders programında belirlenen yer ve zamanda dersinde bulunmak, mecburi durumlar dışında derslerini bir başkasına yaptırmamak.
(ç) Verdiği tüm dersler için yazılı bir ders planı hazırlamak ve bu ders planını her öğrencinin erişimine açmak.
(d) Engelli öğrencilere ilgili yasaların gerektirdiği destek ve yardımı sağlamak.

7) Bilimsel Araştırma ve Bilimsel Yayın Aşamasında Sorumlu Olunan Etik İlkeler:

- (a) Araştırmanın tasarımı ve yürütülmesinde yeterliliğe sahip olmak, araştırmanın yapılışı ve bulguların analizi sırasında öz eleştiri, dürüstlük ve şeffaflığı korumak, aynı konuda araştırma yapmış veya yapmakta olanların çalışmalarına saygılı olmak.
(b) Araştırma konusuna dürüst ve tarafsız yaklaşmak, araştırma sonuçlarını raporlarken açık ve dürüst davranmak, araştırmaya katılan herkesin katkısını görünür kılmak.
(c) Bilimsel bir çalışmanın, araştırma metodolojisi ve araştırma etiğine uygun olması için araştırmaya başlarken, araştırma sürecindeki görevler ve yayınlarda oluşan tüm hakların dağılımını belirlemek.
(ç) Veri toplanması ve analizi için kullanılan bütün kaynak (elektronik olanlar dahil ve metotları çalışmada sunmak.
(d) Bilimsel yayınlarda, yayının içindeki bilgilerin doğru ve tam olmasının, yayının kasıtlı olarak eksik bilgi içermemesinin temel kural olduğunu kabul etmek; bilgilerin üretimi ve geliştirilmesi aşamalarında "bilimsel etiğe" uygun davranmak, sadece bilimsel sistematik içinde geliştirilen ve derlenen bilgileri ve verileri yayımlamak.
(e) Yayının içeriğinin yansız olması için özen göstermek; kişisel çıkarlar, ticarî kaygılar, politik görüşlerin empoze edilmesi amacıyla veya benzeri nedenlerle araştırma sonuçlarını değiştirerek yayın yapmamak.
(f) Yayında yararlanılan bütün kaynakları atıf yaparak belirtmek, yayındaki bilginin üretilmesinde, derlenmesinde, ölçülmesinde ve yayma hazırlanmasında payı olanları katkılarına göre yazar olarak ya da teşekkür ederek belirtmek.
(g) Araştırmada ve yayında görev ve sorumluluk alma anlamına gelen yazarlık hakkını tüm bilimsel çalışmalarda gözetmek; araştırmaya verilen katkı oranında isim sıralaması belirlemek.

(ğ)En kötü etik ihlâli uygulamaları olarak bilinen, "başkasına ait yazılı, basılı ve elektronik ortamdaki bir eseri ve sanatsal uygulamaları olduğu gibi alarak kendi adına sunmak veya bir bölümünü bilimsel yayım kurallarına uygun bir biçimde atıfta bulunmadan kendi eseri gibi sunmak; bulguları, sanatsal uygulamaları bunların alıntı olduğunu açıkça gösterecek şekilde (yazı tipini değiştirerek, italik yazarak, tırnak içinde göstererek, metin içinde işaretleyerek, dipnot ya da kaynakçada belirterek) belirginleştirmeden sunmak; farklı kelimeler kullanarak veya cümleler kurarak değiştirip sunmak; bilgi ve düşünceleri, uygulamaları kendi fikri gibi sunmak" eylemlerinden kesinlikle kaçınmak.

(h)Atıfta bulunurken eksik bilgi vermemek, alıntı kaynağına ait uygun bilgi vermemek, kaynağı unutulmuş verileri kendi fikri gibi kullanmamak.

8) Bilimsel değerlendirme Sorumlu Olunan Etik İlkeler:

- (a) Bilimsel değerlendirme ve jüri üyeliği, editörlük, bilirkişilik, hakemlik ve benzeri görevlerde bağımsız, dürüst, önyargısız ve tarafsız davranmak.
- (b) Gizlilik ilkesine riayet etmek.
- (c) Bilimsel değerlendirmelerde açık ve şeffaf olmak ve gerekçelendirmek.
- (ç) Değerlendirme plan ve süresine riayet etmek; değerlendirme yaparken yapıcı geri bildirim ve önerilerde bulunmak, eser sahibini rencide edici ifadelerden kaçınmak.
- (d) Hakemlik yaptığı bilimsel çalışma üzerinden fikir hırsızlığı yapmak suretiyle görevini kötüye kullanmamak.
- (e) Hakem belirlemelerinde bilimsel ölçütlerin dışına çıkmamak.
- (f) Aralarında "çıkarcı ilişkisi" veya "çıkarcı çatışması" bulunan kişilerle ilgili bilimsel yayınların değerlendirme jürisinde hakem olarak görev almamak.

9) Üniversite Mensuplarının Hizmet Sunumunda Sorumlu Olduğu Etik İlkeler:

- (a) Toplumla hizmet kapsamındaki eylem ve işlemlerinde hukuka saygı, yasallık, adalet, eşitlik, dürüstlük, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda hareket etmek, görevini yerine getirirken ve hizmetlerden yararlandırmada dil, din, dünya görüşü, siyasî düşünce, ırk, yaş, cinsiyet ve benzeri sebeplerle ayırım yapmamak, insan hak ve özgürlüklerine aykırı veya kısıtlayıcı ve fırsat eşitliğini engelleyici davranış ve uygulamalarda bulunmamak.
- (b) Toplumsal konulara (çevre, sağlık, eğitim, adalet, vb.) duyarlılık göstererek insanlığın yararını gözetmek.
- (c) Üniversite dışındaki herhangi bir etkinliğe ya da çalışmaya katılmak için üniversiteye karşı yükümlülüklerini aksatmamak.
- (ç) Üniversite dışında yürüttüğü gelir getirici nitelikteki işleri, yasal düzenlemelere ve dürüstlük ilkesine uygun olarak yapmak.
- (d) Ticarî reklam aracı olmaktan uzak durmak.
- (e) Üniversite dışı etkinliklerde üniversitenin ve mesleğinin toplum içindeki yerini ve saygınlığını korumak.
- (f) Dürüstlük ve tarafsızlığını tehlikeye düşürecek etkinliklerden uzak durmak.
- (g) Kamu hizmetlerini belirlenen standartlara ve süreçlere uygun şekilde yürütmek, hizmetten yararlananlara iş ve işlemlerle ilgili gerekli açıklamaları yaparak onları hizmet süresi boyunca aydınlatmak.
- (ğ) Keyfî davranışlarda, baskı, hakaret ve tehdit edici uygulamalarda bulunmamak, açık ve kesin kanıtlara dayanmayan rapor düzenlememek, mevzuata aykırı olarak kendileri için hizmet, imkan veya benzeri çıkarlar talep etmemek.
- (h) Etik ilkelerle bağdaşmayan veya yasa dışı iş ve eylemlerde bulunmasının talep edilmesi

halinde veya hizmetlerini yürütürken bu tür bir eylem veya işlemde haberdar olduğunda ya da gördüğünde durumu yetkili makamlara bildirmek.

(i) "Çıkar ilişkisi" ve "çıkar çatışması" konusunda dikkatli davranmak.

(a) Görev, unvan ve yetkisini kullanarak kendisi, yakınları veya üçüncü kişiler lehine menfaat sağlayacak davranışlardan kaçınmak.

(j) Görevinin ifâsı sırasında ya da bu görevin sonucu olarak elde ettiği gizli ve özel bilgileri, görevdeyken ve görevden ayrıldıktan sonra yetkili makamlar dışında hiçbir kurum, kuruluş veya kişiye açıklamamak; kendisine, yakınlarına veya üçüncü kişilere doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir menfaat elde etmek için kullanmamak.

(k) Yürüttüğü görevle ilgili bir iş yapan, hizmet veren veya çıkar ilişkisi olan gerçek veya tüzel kişilerden kendisi, yakınları, üçüncü kişi veya kuruluşlar için doğrudan veya aracı eliyle herhangi bir hediye almamak ve çıkar sağlamamak.

(l) Kamu bina ve taşıtları ile diğer kamu malları ve kaynaklarının kullanımında israf ve savurganlıktan kaçınmak; mesai süresini, kaynaklarını, işgücünü ve imkanlarını kullanırken etkin, verimli ve tutumlu davranmak.

10)Üniversitenin Yöneticilerinin Sorumlu Olduğu Etik İlkeler:

(a) Üniversite mensuplarının kişisel onurunu ve meslekî saygınlığını gözetmek.

b)Üniversite mensupları arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, dış görünüm, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzerî nedenlerle ayırım yapmamak.

(a) Akademik özerkliğin gerçekleşmesi için çalışmak; akademik özgürlüğü, farklı düşünce ve görüşlerin bir arada yaşayabilmesini üniversite yaşamının temel değeri olarak görmek.

(ç) Öğretim elemanlarının atama ve yükseltme başvurularının değerlendirilmesinde, üniversite senatosunca kabul görmüş akademik performans ölçütlerini esas almak; üniversiteye eleman alımında, yükseltme ve atamalarda bilimsel standartların dışına çıkmamak; akademik kadro ilanlarında aranan özel nitelik tariflerinde liyakat kuralının ihlal edilmemesine özen göstermek.

(b) Taciz, bezdirme ve yıldırma (mobing) gibi etik dışı davranışların akademik yaşamın dışında kalması amacıyla her türlü eğitim, bilinçlendirme, bilgilendirme için gerekli tedbirleri almak; bu türden davranışlara maruz kalanların haklarını korumak.

(c) Öğretim elemanlarının yurtiçi veya yurtdışı bilimsel faaliyetlere katılımlarında ve desteklenmelerinde adalet ve liyakat ilkelerine göre davranmak.

(d) Kişilerin özlük haklarını kısıtlayıcı, kariyerlerine zarar verici engellemelerden uzak durmak.

(e) Öğretim elemanlarının bilim, sanat, araştırma ve yayınlarından doğan yasal haklarının korunmasını gözetmek.

(ğ) Öğretim elemanlarının ders yüklerinin uzmanlık alan ve yetkinlikleri göz önünde bulundurarak hakkaniyet çerçevesinde dağıtılmasını sağlamak, bunu yaparken kamu yararını gözetmek.

(f) Üniversite kaynaklarının kullanımında ve işlerinin yürütülmesinde şeffaf ve hesap verebilir şekilde davranmak.

[ı] Üniversiteyle iş yapma durumunda olan kişi, kurum veya kuruluşlar ile kişisel çıkar amaçlı ilişki kurmamak.

(g) Etik kurulların bağımsız çalışması için uygun koşulları sağlamak, kurul kararlarını hakkaniyetle hayata geçirmek, etik dışı tutum ve davranışlara sessiz kalmamak.

(h) Siyasî kurum ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerinde tarafsızlık ilkesine riayet etmek.

Kasıtlı Etik İhlali

Madde 7.

Etik değer ve ilkelere aykırı olan, kötü niyet veya ciddi ihmal sonucu gerçekleştirilmiş bulunan davranış ya da eylemlerdir.

- a) Bezdirme (Mobbing) : Psikolojik şiddet uygulama, baskı yapma, kuşatma, taciz etme, rahatsız etme veya sıkıntı vermedir. Bezdirme veya yıldırma, kişinin iş ortamında bulunan yöneticilerin veya diğer çalışanların psikolojik tacizine uğraması sonucu ortaya çıkan kişilik bozukluğuna ve hayattan kopmasına kadar varabilen sonuçlar doğuran; kasıtlı, düzenli ve sistematik olarak yürütülen taciz yöntemleridir.
- b) Ayrımcılık-Adam Kayırma: Terfi, atama, görevlendirme ve her türlü değerlendirme işleminde kişiler arasında liyakat ve bilgi-beceriye değil, kişiye yakınlığı esas alan tutum ve uygulamalardır.
- c) Taciz: Kişilere kendi isteklerine aykırı bir biçimde, onları zorlayarak ya da rahatsız edici tarzda söz veya davranışlarda bulunmaktır.
- d) Cinsel Taciz: Bireyin, istemediği halde cinsel şakalara, tekliflere, cinsel içerikli görsel, sözel ya da fiziksel bir harekete maruz kalması, cinsel içerikli teklife uymadığı takdirde kişinin akademik ya da iş hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceği, çalışma koşullarının kötüleştirileceği veya istihdam koşullarında zorluk yaratılabileceği, uyduğu takdirde ise hak etmediği kazançlar sağlayacağını açık olarak söylendiği veya ima yoluyla belirtildiği durumlardır. Tacizi belirleyen unsur niyet değil, diğer kişinin üstünde bıraktığı etkidir.
- e) Kötü Muamele: Kişinin yönetici veya birlikte çalıştığı iş arkadaşları tarafından kurum içindeki verimliliğini, saygınlık ve onurunu etkileyecek biçimde kırıcı, değersizleştirici ve ötekileştirici davranış ve tutumlara maruz kalmasıdır.

Etik Kurulun Görev ve Sorumlulukları

Madde 8 - Etik Kurul;

- a) Akademik ve bilimsel bir kurumun görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde bilimsel ve sanatsal araştırma, bilimsel ve sanatsal yayın, bilimsel ve sanatsal değerlendirme, eğitim-öğretim, hizmet faaliyetleri ve yöneticilik faaliyetlerini yürütürken tüm üniversite mensupları, öğrenciler, toplum ve paydaşlarla ilişkilerde ortaya çıkan etik sorunlarda, etik ilke ve değerler doğrultusunda, yeterli ve inandırıcı kanıtlara dayalı değerlendirme yapar ve görüş bildirir. İki şekilde başvuru kabul eder, birincisi; tarafların şikâyeti üzerine yargı gerektiren başvuru, ikincisi; bir etik sorun için çözüm önerisi talep eden başvurudur. Etiğe aykırılık anlamında bir değerlendirme ve görüş verebilmek için ise kasıtlı etik ihlalin ya da etik özensizliğin gerçekleşmesini esas alır.
- b) Üniversite bünyesinde temel alınacak etik ilke ve değerlerin gözetilme şekilleri ve etik ilkelerin uygulanma yöntemlerini belirler. Bunun için gerekli politikaları geliştirir.
- c) Üniversitede etik yaşam kültürünün yaygınlaşması ve etik duyarlılık kazanılması için eğitim ve benzeri çalışmaları düzenler.

d) Üniversite bünyesinde ortaya çıkan etik sorunları değerlendirerek gerektiğinde uzman etik kurullar oluşturulması için Rektörlüğe öneride bulunur.

e) Üniversite bünyesinde kurulmuş bulunan uzman etik kurulların oluşturdukları etik ilke ve değer uygulamalarının Üniversitenin benimsemiş olduğu temel etik ilkelerle bütünleşmesine yönelik değerlendirmeler ve önerilerde bulunur.

f) Üniversite bünyesinde kurulmuş bulunan uzman etik kurullarda görev alacak kişilerin eğitim görmesini sağlar.

g) Üniversite bünyesinde kurulmuş bulunan uzman etik kurullar arasında eşgüdümü sağlar.

ğ) Hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş verdiği tüm etik konular ve sorunlarda gizlilik içinde çalışır ve ilgili tüm bilgi ve belgeleri saklı tutar. Ayrıca etik kurulu üyeleri gizlilik taahhünamesi imzalar.

Etik Kurulun Yapısı

Madde 9 –

a) Etik Kurul; Üniversite Senatosu önerisiyle Rektör tarafından görevlendirilen en az 5 (beş) üyeden oluşur, üyeler kendi aralarından bir başkan ve bir başkan yardımcısı seçer.

b) Etik Kurul Üyelerinin görev süresi 1 (bir) yıldır. Görev süresi biten bir üye yeniden görevlendirilebilir.

Disiplin cezası almış ya da hakkında etik ihlal veya etik özensizlik kararı verilmiş öğretim üyeleri Etik Kurul üyeliğine seçilemez. Etik Kurul üyeliği sırasında bu türden bir ceza alan öğretim üyesinin Etik Kurul üyeliği düşer.

Bir takvim yılı içinde, izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer ve yerine aynı nitelikte yenisi seçilir.

Kurul üyeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi Rektör onayı ile yürürlüğe girer.

Etik Kurul Çalışma Usul ve Esasları

Madde 10-

a) İncelenmesi ve değerlendirilmesi istenen konular, gizlilik hususuna uygun olarak başvuru yoluyla yapılır. Etik kurul inceleme ve değerlendirmeye karar verdiği konuları Rektörlüğe bildirir.

b) Etik Kurul, başkanının çağrısı üzerine gündemini görüşmek üzere en az ayda bir defa ve üye sayısının en az üçte ikisinin katılımı ile toplanır. Gerektiğinde başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplantılar yapılabilir.

c) Kurul değerlendirmelerini dosya üzerinden yapar; gerektiğinde ilgili kişilerden yazılı ya da sözlü bilgi alır. Hakkında etik ihlali/özensizliği başvurusu bulunan kişilere Etik Kurul önünde savunmalarını yapma hakkı tanınır; istemeleri halinde bu savunma yazılı da olabilir. Savunma hakkının kendilerine bildirildiği tarihten itibaren on beş gün içinde yanıt vermeyen kişiler savunma haklarından feragat etmiş sayılırlar. Bu durumda Etik Kurul eldeki diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak değerlendirme yapar ve görüş bildirir. Etik Kurul inceleme ve değerlendirmeleri sırasında başka kurum ve kuruluşlarla yapması gereken yazışmaları Rektörlük aracılığıyla yapar.

ç) Başkan, üyelerin görüşleri doğrultusunda Etik Kurul inceleme ve değerlendirmesine sunulan her dosya için üyeler arasından bir raportör görevlendirir. Belirli bir dosyanın etik açıdan incelenmesiyle görevli raportör gerekçelerini yazılı olarak Kurula bildirmek suretiyle bu görevden çekilebilir. Raportör dosyaya ilişkin bilgi almak amacıyla, Etik Kurul sekreteryası aracılığıyla Üniversite mensubu kişilerden doğrudan yazılı bilgi alabilir. Bu belgeler Etik Kurul değerlendirme dosyasında yer alır. Etik kurul incelemesini en fazla 1 ay içerisinde tamamlar. Konu ya da sorunla

ilgili dosyada tarafları, ilgili bilgi, belge ve kanıtlar ile konunun özü anlatılır; yorum ve değerlendirme belirtilebilir. Danışmana gönderilen dosyalar için süre uzatılabilir.

d) Üniversite bünyesinde başvurunun türüne odaklanmış bir etik kurul varsa, başvuru o etik kurula sevk edilir. (Örneğin intihal ile ilgili bir başvuru Bilimsel Yayın ve Araştırma Etik Kurul'una sevk edilir.) Etik Kurul, gerektiğinde, konu ile ilgili başka uzmanları da, görüşlerine başvurmak üzere toplantılarına davet edebilir ya da uzmanlardan oluşan bir alt kurul oluşturabilir. Bu uzmanlar ya da alt kurullar Etik Kurul tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını belirlenen süre içinde tamamlayarak hazırladıkları raporu Etik Kurul'da görüşülmek üzere başkanlığa sunarlar. Başvuru dosyası hakkındaki raportör görüşü ve/veya diğer uzman ya da alt kurul raporları Etik Kurul toplantısında tartışmaya açılır. Tartışma sonucunda üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile Kurul görüşüne esas olacak kararı alır. Alınan karar etik yargıların gerekçeleri ile birlikte, nihai rapor halinde düzenlenerek, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır. Karara karşı oy kullanan üyeler gerekçeli kararlarını nihai rapora eklerler.

e) Etik Kurul'a katılan her yeni üyeye kurul tarafından bilgi verilir. Yeni kurul üyelerinin ilk raportörlük görevlerinde deneyimli bir üye kendilerine danışman olarak eşlik edebilir.

f) Etik Kurul'da kendisi ile ilgili dosya görüşülmesi durumunda, ilgili üye ve ya üyeler oturma salonunda bulunmaz, oylamaya katılmaz.

g) Etik Kurul, başvuruları yalnızca etik yönleriyle ele alır ve değerlendirir. İnceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirelere, uluslar arası etik yayınlarına, Madde 6' da belirtilenler dahil yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır. Ulusal ya da uluslararası metinlerde düzenlenmemiş bir etik sorunla karşılaşıldığında, Etik Kurul bunu bir ilkeye ya da kurala bağlayabilir.

ğ) Etik Kurul görüş ve öneri niteliğindeki raporunu Rektöre sunar.

h) Etik Kurulun sekreteryası yürütecek idari personel ihtiyacı, 2547 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca Rektör tarafından görevlendirilecek elemanlarca karşılanır.

Yürürlük:

Madde 11–Bu Yönerge, Senato tarafından kabul tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 12 – Bu Yönerge hükümlerini Rektör yürütür.

EK 1

Üniversite Mensupları Etik Sözleşmesi

Kamu görevlisinin halkın hizmetinde olduğu bilinç ve anlayışıyla,

- 1) Tüm üniversite mensupları, insanların farklılıklarına saygı duyar ve onlara değer verir. Politik nedenlerle veya ırk, dil, din, cinsiyet, cinsel yönelim, etnik köken, fiziksel engellilik gibi sebeplerle ya da keyfi ve kişisel nedenle ayrımcılık yapma, yerme, önyargılı veya etiketleyici davranma, baskı uygulama, yıldırma, bezdirme gibi davranışlarda bulunmaz ve bulunulmasına izin vermez.
- 2) Tüm üniversite mensupları, meslektaşlarına, çalışanlara, üstlerine ve astlarına, öğrencilere, paydaşlara, üniversite dışı birimler ve şahıslara saygı ve nezaketle davranır. İlişki içerisinde bulunduğu tüm şahısların onurunu ve ihtiyaçlarını dikkate alır. İletişimde agresif konuşma, aşağılama, hakaret etme gibi davranışlarda bulunmaz ve bulunulmasına izin vermez. Üniversite, üniversite birimleri ve mensupları hakkında bilerek yanlış veya kötü niyetli açıklamalarda bulunmaz ve bulunulmasına izin vermez.
- 3) Tüm üniversite mensupları, meslektaşlarına, çalışanlara, üstlerine ve astlarına, öğrencilere, paydaşlara, üniversite dışı birimler ve şahıslara eşit ve adil davranır. Kişiler arası tutumlarında bazı kişi veya gruplara ayrıcalık tanımaz ve tanınmasına izin vermez.
- 4) Tüm üniversite mensupları, üniversite birimleri ve mensupları arasında özlük haklarının, teknik/mali/sosyal olanakların, üniversite kaynaklarının, görev ve kadroların dağılımının eşit ve adil olmasına özen gösterir. Adaletsiz dağılıma izin vermez.
- 5) Tüm üniversite mensupları, tüm üniversite mensuplarının ve toplumun tüm fertlerinin sağlık, eğitim, düşünce özgürlüğü gibi temel insan haklarını korur ve destekler. Eylemleriyle ve kararlarıyla her zaman bu hakları güçlendirip desteklediğini gösterir. Ayrıca, Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesinde belirtildiği üzere tüm üniversite mensupları, tüm üniversite mensuplarının ve toplumun tüm fertlerinin dilekçe, bilgi edinme, şikayet ve dava açma haklarına saygılı davranır.
- 6) Tüm üniversite mensupları, meslektaşlarına, çalışanlara, üstlerine ve astlarına, öğrencilere, paydaşlara, üniversite dışı birimler ve şahıslara karşı dürüştür. İlişkide bulunduğu kişi ve birimlerin görüşlerini veya yargılarını sunarken adil ve nesnel olur. Mesleki görevlere başvurularda, yanıltıcı açıklamalarda ve mesleki nitelikleri ile ilgili yanlış bildirimlerde bulunmaz, yeterliliği ve niteliğiyle ilgili gerçekleri kasıtlı olarak gizlemez.
- 7) Tüm üniversite mensupları, yasal olarak zorunlu olmadıkça diğer üniversite mensupları ve öğrenciler hakkında edindiği gizli veya kişisel bilgileri açıklamaz. İlgili yasalar gereğince öğrencilerin derslerden aldıkları notları, mahkeme kararı ve öğrencinin yazılı imzası olmadıkça açıklayamaz. Öğrenci notları eğitsel ve yasal gereklilikler açısından yalnızca üniversite yönetimi, öğretim elemanı ve ilgili personel tarafından görülebilir.
- 8) Tüm üniversite mensupları, profesyonel kararını ve davranışını bozabilecek ya da etkileme görüntüsü verebilecek herhangi bir ödülü, hediye, ikramı veya başışı kabul etmez. Kurumsal ve mesleki unvan ve konumunu kişisel çıkar sağlamak için kullanmaz. Birimlerin personellerini, üniversite kaynaklarını ve olanaklarını kişisel kazanç veya özel işleri için kullanmaz. Görev, unvan ve yetkilerini kullanarak kendilerinin veya başkalarının kitap, dergi, cd ve benzeri ürünlerini satışı ve dağıtımını yapmaz ve yaptırmaz.
- 9) Tüm üniversite mensupları, üstlendikleri görevlerin gerekli nitelik ve nicelikte yerine getirilmesi konusunda kişisel ve mesleki sorumluluk üstlenir. Kamu görevlileri, kamusal hizmetleri sırasında üstlendikleri yükümlülüklerle ilgili hesap verebilir, kamusal değerlendirme ve denetime her zaman açık ve hazır olur.

- 10) Üniversite içinde yapılacak her türlü seçimde adaylar ırk, dil, din, etnik köken, politik görüş, cinsel eğilim ve cinsiyet gibi farklılıkları seçimi etkilemek için kullanmaz, seçmenler üzerinde hiçbir tür baskı uygulamaz ve uygulanmasına izin vermez, görüş, plan ve projelerini sunarken adil ve nesnel davranır, yanıltıcı ve/veya yanlış bildirimlerde bulunmaz, gerçekleri kasıtlı olarak gizlemez, seçmen kararını etkileme görüntüsü verebilecek, adayların kararını bozabilecek herhangi bir ödülü, hediye, ikramı ve bağışı teklif etmez, kurumsal, mesleki unvan ve konumunu seçmenlerin kararını etkilemek için kullanmaz. Seçmenler de özgür iradeleriyle oy kullanır ve ırk, dil, din, etnik köken, politik görüş, cinsel eğilim ve cinsiyet farklılıklarını dikkate almaz, kararlarını etkileyebilecek veya etkileme görüntüsü verebilecek herhangi bir ödülü, hediye, ikramı veya bağış teklifini kabul etmez.
- 11) Tüm üniversite öğretim elemanları, bilimsel araştırma, yayım ve bilimsel değerlendirme çalışmalarında evrensel bilim yöntemlerini ve kriterlerini, evrensel araştırma ve yayım etiği kriterlerini kullanır. Bilimsel araştırma, yayım ve bilimsel değerlendirmede bağımsız, tarafsız ve dürüst davranır. Uydurmacılık, yanıltıcılık, çifte yayın, bölerek yayımlama, intihal, sözde yazarlık, yazar saklama, hakem belirlemelerinde alan dışına çıkma, hakemlikten fikir hırsızlığı ile haksız çıkar sağlama, bilimsel gereklilikler dışında yayını engelleme gibi davranışlarda bulunmaz ve bulunulmasına izin vermez.
- 12) Tüm üniversite öğretim elemanları, bilimsel araştırmalarında deneklerin ve katılımcıların gönüllüğü esasına uyar, istismara açık olanları özel olarak korur ve katılımcının bilinmezliği ilkesini gözetir. Tüm üniversite öğretim elemanları, bilimsel değerlendirmelerde gizlilik ilkesine riayet eder.
- 13) Tüm üniversite öğretim elemanları, öğrencileri mesleğin ya da disiplinin temel değer ve ilkelerini öğrenmeye, fikirlerini serbestçe ifade etmeğe ve bağımsız düşünmeye teşvik eder. Öğrencilerin öğrenme özgürlüklerini, öğrenme haklarına zara verecek uygulamalara izin vermez. Öğrencilere, öğretim sürecinde, diğer çalışmalarda ya da kamu hizmetlerinde taşımları gereken mesleki ve entelektüel yükümlülükleri bildirir.
- 14) Tüm üniversite öğretim elemanları, öğrencilerin çalışmalarını, sınavlarını, performanslarını adil, tarafsız ve dürüst olarak değerlendirir, değerlendirmeleriyle öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlar, zamanında ve yapıcı geri bildirimler verir. Ortaklaşa hazırlanan bir çalışmayı öğrencinin katkısını belirtmeden sunmaz ve yayımlamaz. Öğrencilere referans olurken adil ve nesnel davranır.

Yükseköğretim Kurumları Etik Davranış İlkeleri ve İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Etik Kurul Yönergesi ile belirlenen etik davranış ilke ve değerlerine bağlı olarak görev yapmayı ve hizmet sunmayı taahhüt ederim.

Adı Soyadı:

Kadro Unvanı:

Kurum Sicil No:

Tarih:

İmza: